עֹר לוֹמַר מִשְׁנַת בַּמֶּה מַדְלִיקִין. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]נוֹהֲגִים לוֹמַר (א) פֶּרֶק (פ) א[ב]בַּמֶּה מַדְלִיקִין, [ב]וְהַסְּפָרַדִּים אוֹמְרִים אוֹתוֹ (ב) קֹדֶם תְּפִלַּת עַרְבִית, וְהוּא הַנָּכוֹן: ב [ג]יֵשׁ שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב (ג) שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, [ד]וְיֵשׁ שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת (ד) שֶׁל חֲנֻכָּה. הַגָּה: וְאֵין נוֹהֲגִין כֵּן בַּחֲנֻכָּה. וּבְשַׁבָּת שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ (מנהגים (סדר ערבית של שמח)). וְכֵן בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת (ג) [ב] (ה) בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ (מהרי״ל הלכות סוכה (הל׳ תפילה דסוכות פוס י)):

א טור. ב בֵּית יוֹסֵף (בד״ה ונהגין). ג טור. ד מַהֲרִי״ו אֲבוּהַב בְּשֵׁם הָאֲרָחוֹת חַיִּים (הל׳ חנוכה אות כג) בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים.

א טור מַהָא דְּזָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן כו׳ בְּפִסְחִים ק״ו (ע״א) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ט (הי״א) וְהָרֹא״שׁ (ברכות פ״ד סי׳ ו, פסחים פ״י סי׳ ב) מַהָא דְּבָרְכוֹת כ״ז (ע״ב). ב בְּרָכוֹת כ׳ (ע״ב).

רֹעא דִּינֵי קִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן. וּבוֹ י״ז סְעִיפִים:

א [א]כְּשֶׁיָּבֹא לְבֵיתוֹ (א) יְמַהֵר (פ) לֶאֱכֹל (ב) * מְיֻד: ב [ב]נָשִׁים חַיָּבוֹת בְּקִדּוּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִצְוַת

בְּאֵר הֵיטֵב

א (פ) בַּמֶּה מַדְלִיקִין. כְּדֵי שֶׁאִם יְאַחֵר לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת יִסְיַם תְּפִלָּתוֹ בְּעוֹד שֶׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ. וְלָכֵן אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאֵין מְאַחֲרִין כָּל כָּךְ דְּאֵין עוֹשִׂין מְלָאכָה כָּל כָּךְ. מִנְהָגֵי מָהָרַ״א קְלוֹיְזְנֶר (סוכות הגה ד״ה ונכב רש״י). וְכָתַב הַפ״ח (ס״א) שֶׁיֹּאמְרוּהוּ אַחַר הַקִּדּוּשׁ דְּעֵיּוּלֵי יוֹמָא מַקְדִּימִינַן וְכֵן מַשְׁמַע בְּטוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ב) בְּשַׁבָּת. וְכֵן בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ. שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגהות ב״י אות ב):

א (פ) מְיֻד. הַיְנוּ לְקַדֵּשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר שַׁבָּת בְּכְנִיסָתוֹ. כָּתַב בְּתִקּוּנֵי שַׁבָּת שֶׁיְּקַדֵּשׁ קֹדֶם לַיְלָה, כִּי בְּתְחִלַּת לֵיל שַׁבָּת הוּא מַזַּל מַאְדִּים וסמא״ל מושל עָלָיו,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) פֶּרֶק בַּמֶּה מַדְלִיקִין. לְפִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דִּין הַדְלָקָה וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה: (ב) קֹדֶם תְּפִלַּת עַרְבִית. שֶׁבְּמְקוֹמוֹתָם מַקְדִּימִין לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית וְעַל יְדֵי קְרִיאַת פֶּרֶק זֶה שֶׁיִּקָּרֵא מִקֹּדֶם יֵדַע בַּמֶּה מַדְלִיקִין וְיִזְכֹּר הַשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְיִזָּהֵר עֲלֵיהֶם (פ) וְעַל כֵּן כָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּהוּא הַנָּכוֹן, דְּלְאַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית כְּתַב בְּמְנַהֲגֵי מָהָרַ״א קְלוֹיְזְנֶר (סוכות הגה ד״ה וכתב רש״י) (ג) הַטַּעַם כְּדֵי שֶׁאִם יְאַחֵר אָדָם מִלְּהִתְפַּלֵּל יִהְיֶה לוֹ שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל בְּעוֹד שֶׁיֹּאמְרוּ בַּמֶּה מַדְלִיקִין, וְלָכֵן אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד לְפִי שֶׁאֵין מְאַחֲרִין כָּל כָּךְ לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְפִי שֶׁאֵין עוֹשִׂין בָּהֶם מְלָאכָה. [ג]כָּתַב הַפ״ח (ס״א) שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר בַּמֶּה מַדְלִיקִין אַחַר קִדּוּשׁ דְּעֵיּוּלֵי יוֹמָא עָדִיף וּמַקְדִּימִינַן לֵיהּ, וּבְמְקוֹמוֹתֵינוּ הַמְּנֻהָג לוֹמַר בַּמֶּה מַדְלִיקִין קֹדֶם, וְכָתַב בְּפְרִישָׁה (סק״א) הַטַּעַם דְּנֵר בֵּיתוֹ וְקִדּוּשׁ הַיּוֹם נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף וּכְדַלְעֵיל בְּסִימָן רס״ג (ס״ג): ב (ג) שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. לְפִי (נ) שֶׁאֵין יָכוֹל לוֹמַר עִשַּׂרְתֶּם שֶׁאֵין מְעַשְּׂרִין בְּיוֹם טוֹב, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת (ד) מְשׁוּם לֹא פָלוּג: (ד) שֶׁל חֲנֻכָּה. מִפְּנֵי שֶׁנּוֹזְקִין בָּהּ פְּסוּל שְׁמָנִים שֶׁהֵם אֲסוּרִים בְּשַׁבָּת וְלֹא בַּחֲנֻכָּה: (ה) בְּשַׁבָּת. וְכֵן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים

שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים אוֹתוֹ [אַחֲרוֹנִים]:

א (א) יְמַהֵר לֶאֱכֹל וְכוּ׳. הַיְנוּ (פ) לְקַדֵּשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר שַׁבָּת בְּעֵת תְּחִלַּת כְּנִיסָתוֹ דְּכָל כַּמָּה דְּמַקְדִּימִינַן לֵיהּ טְפֵי עָדִיף וּמִכַּיוָן שֶׁקִּדֵּשׁ צָרִיךְ לֶאֱכֹל מִיָּד כְּמְבֹאָר בְּסִימָן רע״ג סָעִיף ג׳ בַּהַגָּ״ה. וְאִם אֵינוֹ תָּאֵב לֶאֱכֹל יָכוֹל לְהַמְתִּין מִלְּקַדֵּשׁ עַד שֶׁיִּרְעַב שֶׁכְּבָר זָכַר אֶת הַשַּׁבָּת בְּתְפִלָּתוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְיוֹצֵא בָּזֶה הַמִּצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא לְהַרְמַב״ם וּכְדִלְקַמָּן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הָרַמַ״ע (מפאנו שו״ת סי׳ ב)]. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּהֵיכָא דְּיֵשׁ בָּזֶה מְשׁוּם שָׁלוֹם בַּיִת אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ מְשָׁרְתִים אוֹ שְׁאָר אוֹרְחִים וּבְכָרַט אוֹרַח עָנִי לֹא יְאַחֵר בְּכָל גְּוָנַי, דְּכֵיוָן דְּהֵם מֻטָּלִים עָלָיו לֹא יוּכַל לְעַכְּבָם בְּשְׁבִיל שֶׁהוּא רוֹצֶה לְקַיֵּם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר: (ב) מְיֻד. וּמִכָּל מָקוֹם מֵהַגְּהוֹת לְקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע מִקֹּדֶם אִם מִסְתַּפֵּק שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא קָרְאָהּ בִּזְמַנָּהּ, וְצֵיְן לְעֵיל בְּסִימָן רס״ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳. כָּתַב הָרַמַ״ם פֶּרֶק כ״ט מֵהִלְכוֹת

בְּהֲלָכָה הַנ״ל שְׁמִצְוַת זְכִירָה הִיא בֵּין בְּשָׁעַת כְּנִיסָתוֹ וּבֵין קֹדֶם לְשָׁעָה זוֹ כְּמַצַּט, מַשְׁמַע שֶׁמְּבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ לְרַבָּנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה מַתַּר לְקַדֵּשׁ מַצַּט זְמַן קֹדֶם חֲשֵׁכָה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ב] בְּשַׁבָּת. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק״ב). וְעַיֵּן בְּשִׁלְמֵי חֲגִיגָה (דיני תפילת ליל שב״ק אות ד) בְּשֵׁם בֵּית דָּוִד (סי׳ רסד) שֶׁכָּתַב, שֶׁמְּנַתְּקִי אֵין אוֹמְרִים לָכָה דּוֹדִי בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאֶה כְּבִיּוּשׁ לְיוֹם טוֹב שֶׁאוֹמְרִים פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה דְּמִשְׁמַע וְלֹא פְּנֵי יוֹם טוֹב. וְנִרְאֶה דְּאֵין לְהַקְפִּיד דְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ קִדּוּשׁ בֵּית דִּין וּמְסַיְּלָא קָאָתֵי הִלְכָּךְ צָרִיךְ לֵצֵאת לְקָרְאתוֹ לְקַבֵּלוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא בָּא אֲלֵינוּ מֵעַצְמוֹ, אֲבָל יוֹם טוֹב שֶׁבָּא אֲלֵינוּ עַל יְדֵי קִדּוּשׁ בֵּית דִּין נִמְצָא שֶׁאֲנוּ מְבִיאִין אוֹתוֹ וְאִם כֵּן מַה צָּרִיךְ לֵצֵאת לְקָרְאתוֹ לְקַבְּלוֹ, וְאִם כֵּן אֵין שׁוּם בִּיּוּשׁ בָּזֶה כו׳ עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּמִכָּל מָקוֹם בְּלֵיל יוֹם כִּפּוּר אֵין לָאָמְרוֹ, וְכֵן כָּתַב לְעֵיל סִימָן רס״ב (באה״ט סק״ח) שֶׁאֵין מְקַבְּלִין שַׁבָּת בְּלֵיל יוֹם כִּפּוּר שֶׁאֵין שָׁם נְשָׁמָה יְתֵרָה, וּמַשְׁמַע דְּבְיוֹם טוֹב שַׁפִּיר מְקַבְּלִין שַׁבָּת וּכְדִבְרֵי הַבַּיִת דָּוִד:

בְּאוּר הֲלָכָה

א * מְיֻד. וַאֲפִלּוּ קֹדֶם חֲשֵׁכָה, כֵּן כָּתַב הַשַּׁ״ז (סק״א) וְאָזַיל לְשִׁיטָתֵיהּ בְּסִימָן רל״ה סָעִיף קָטָן ג׳, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן רס״ז (סק״ב) וְהֶבְאתִיו שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳ יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּתוֹךְ זְמַן חֲצִי שָׁעָה דְּקֹדֶם לַיְלָה מִשּׁוּם חוֹבַת קְרִיאַת שְׁמַע דְּלֹא נָפִיק בְּמַה שֶּׁקָּרָא מִקֹּדֶם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים, וּכְבָרָט לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין בְּכָל יוֹם לְהִתְפַּלֵּל מַעֲרִיב בְּזְמַנּוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַיַּד אֶפְרַיִם שָׁם. וְכָל זֶה בְּתוֹךְ חֲצִי שָׁעָה, אֲבָל קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן דְּחֲצִי שָׁעָה מֻתָּר לְקַדֵּשׁ וְלֶאֱכֹל בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי קִדּוּשׁ זֶה דְּיוֹצֵא בּוֹ יְדֵי קִדּוּשׁ כָּל שֶׁהוּא מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן רס״ז סָעִיף ב׳. וּמִכָּל מָקוֹם לְפִי מַה שֶּׁהִתְעוֹרַר שָׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְהַקְשׁוֹת לְדִידָן דְּמִתְפַּלְּלִין מַעֲרִיב בִּזְמַנּוֹ וּמִנְחָה אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה אֶלָּמָא דְּלֹא סְבִירָא לָן כְּרַבִּי יְהוּדָה הַאי אֲנוּ יוֹצְאִין בָּזֶה, וְאַף שֶׁמִּשְׁכֵּשׁ זֶה עַיֵּן שָׁם מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יוֹתֵר טוֹב לְמִנַּע מִזֶּה כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי. וְאוֹדוֹת דִּבְרֵי הַשַּׁ״ז הַנַּ״ל לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לוֹמַר דִּכְרֵיהֶם הָיְתָה אוֹמֵר דְּאֵין כַּוָּנַת הַטּוּר כְּלָל בְּמַה שֶׁאָמַר מִיָּד, לְזַרֵז לְדָבָר זֶה, רַק שֶׁבָּא הַטּוּר לוֹמַר דִּכְהִגִּיעַ זְמַן חֲצִי קֹדֶשׁ הֲרֵינוּ אַחַר שֶׁהוּא לַיְלָה שֶׁאָז מִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם מִצְוָה לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה תֵּכֶף וְלֹא לְאַחַר, דְּלִשּׁוֹן זְכִירָה עַל הַיַּיִן בְּכְנִיסָתוֹ מַשְׁמַע תֵּכֶף מִשֶּׁמִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְכֵן מַשְׁמַע בְּרֹאשׁ״ פִּסְחִים ק״ו (ע״א, ד״ה לקדשו) עַיֵּן שָׁם, אֲבָל לֹא בָּא לוֹמַר שֶׁמִּצְוָה לְזָרֵז עַצְמוֹ לְקַדֵּשׁ מִשּׁוּם שֶׁהוּא קֹבֵל מַעֲצְמוֹ עָלָיו הַשַּׁבָּת. וְגַם הָרַשְׁבָּ״א רָאִיָה, וְתַרַץ דְּכֵיוָן דְּמֻתָּר לְקַדֵּשׁ מִפְּלַג הַמִּנְחָה מִשּׁוּם זְכִירָה עַל הַיַּיִן בְּכְנִיסָתוֹ. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דָּבָר זֶה אֵינוֹ מֻכְרָח כְּלָל וּרְאָיָה מְבֹרֶרֶת כ״ז עַמּוּד ב׳ דְּאָמְרִינַן שָׁם דְּרַבִּי צְלִי שֶׁל שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְנִבְנַס לִפְרָחֵץ לְהַדִּיעַ [וַהֲרֵינוּ קֹדֶם שֶׁגִּזְרוּ עַל הַזֵּעָה כְּדְאִיתָא שָׁם], וְיָצָא וְשָׁנָה לָן פִּירְקִין וַעֲדַיִן לֹא חָשְׁכָה, וְלִכְאוֹרָה לָמָּה זָכַר דְּשָׁנָה לָן פִּירְקִין וְעַל כָּרְחֵךְ דְּהוּא לְהַרְאוֹת שְׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם חֲשֵׁכָה כִּי עוֹד נִשְׁאַר זְמַן אַחַר הַתְּפִלָּה לְבָנְס לִפְרָחֵץ וְלִשְׁנוֹת הַפֶּרֶק לַתַּלְמִידִים, וּמִדְּלֹא הִזְכִּיר שֶׁגַּם קִדֵּשׁ וְאָכַל קֹדֶם שֶׁנִּבְנַס לִפְרָחֵץ וְעַל כָּרְחֵךְ דְּלֹא קִדֵּשׁ מִתְּחִלָּה וּשְׁמַע מִנָּהּ דְּלֹא צָרִיכִינַן לְזָרוּזֵי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲדַיִן זְמַן חִיּוּבָא. [ג]וְאִפְשָׁר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מְצַט קֹדֶם חֲשֵׁכָה וּבֵין הַרְבֵּה אַף דְּהוּא גַּם כֵּן אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה. וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה לִדְבָרֵי הַשַּׁ״ז מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק כ״ט מֵהִלְכוֹת עֶרֶב שַׁבָּת כו׳ א״א שֶׁכָּתַב יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס עֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ׳, דְּהָתָם הַכַּוָּנָה דְּיָכוֹל לְקַדֵּשׁ כְּדִמּוּכַח מִמַּה שֶּׁכָּתַב בְּסוֹף וְכֵן מְבַדִּיל, וְיֵצְיָן זֶה יֵשׁ בְּפֶרֶק (ר׳) [ג׳] מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ד׳ וְיֵשׁ לוֹ וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם בְּכַסֶּף מִשְׁנֶה, אֲבָל אֵין הַכַּוָּנָה דְּמִצְּרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכַתְּחִלָּה. וּמִכָּל מָקוֹם אַף שֶׁאֵין לִי רְאָיָה מִן הָרַמְבַּ״ם לְהַטּ״ז מִכָּל מָקוֹם מָצָאתִי אוֹן לִי מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם הַנַּ״ל לְהַסְבִּרָא שֶׁכָּתַבְתִּי לְחַלֵּק לְהַטּ״ז בֵּין מְצַט קֹדֶם חֲשֵׁכָה וּבֵין הַרְבֵּה, כִּי הָרַמְבַּ״ם סִיֵּם וְכָתַב שֶׁאֵין מְקַבְּלִין שַׁבָּת בְּלֵיל יוֹם כִּפּוּר אֵין שָׁם נְשָׁמָה יְתֵרָה, וּמַשְׁמַע דִּבְיוֹם טוֹב שַׁפִּיר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ונהגין): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ג) טוּר: (ד) תּוֹסָפָת שַׁבָּת (סק״ב): א (פ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): וּפְרִי מְגַדִּים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובסידור הרב השמיט פרק במה מדליקין [וראה בפסקי הסידור (אות קכט) שהאריך בזה]. **ב]** וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ב). **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ואף אם יצא מביהכ״נ מבעוד יום יש לו לקדש מיד [ולא חילק בין זמן מועט לזמן מרובה].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רעא

עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא (פֵּרוּשׁ, מִצְוַת עֲשֵׂה הַתְּלוּיָה בִּזְמַן), **מְשׁוּם** (ג) * **דְּאִתְקַשׁ 'זָכוֹר' לְ'שָׁמוֹר' וְהָנֵי נָשֵׁי הוֹאִיל וְאִיתַּנְהוּ בִּשְׁמִירָה**

בֵּאוּר הֲלָכָה

וּמִקְּרֵי דְּבָר זֶה שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ זְמַן חוֹבַת הַמִּצְוָה שֶׁל קִדּוּשׁ לְכַלֵּי עָלְמָא וְעַל כֵּן מְפַיְּלָא נָכוֹן לְהַקְדִּים לִזְמַן זֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּזְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם אַף שֶׁהוּא אַחַר פֶּלַג הַמִּנְחָה וּמַתָּר לִסְמֹךְ עַל שִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה, לֹא מָצִינוּ אֲפִלּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁיְּהֵא נָכוֹן לְהַדֵּר אַחַר זֶה וּלְכָךְ נִכְנַס רַבִּי לַמֶּרְחָץ וְשָׁנָה פִּרְקוֹ מִקֹּדֶם, וּבָזֶה אֶתֵּי שֶׁפִּיר מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם תֵּבֵת כְּמַעַט, וְהַפְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"א) נִדְחַק בָּזֶה עַיֵּן שָׁם, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְהַסְבִּיר סְבָרַת הַשַּׁ"ז. **וְעַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר בְּמִקְצָת עִקַּר מִצְוַת קִדּוּשׁ. הִנֵּה קִדּוּשׁ הַיּוֹם הוּא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא לְכָל הַפּוֹסְקִים** מִפֶּה דִּכְתִיב (שמות כ ח) 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ', **וְכָתַב הָרַמְבַּ"ם** בְּפֶרֶק כ"ט מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"י) **דְּהַמִּצְוָה עֲשֵׂה נוֹכַח לָקַיִם בִּזְכִירַת שִׁבְחוֹ שֶׁל יוֹם וְקִדּוּשׁוֹ בִּלְבַד, וּמֵה דְּמִקַּדְּשִׁין עַל הַכּוֹס הוּא רַק מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים בִּלְבַד**, וְהַזִּכּוּר שִׁיטָתוֹ עוֹד בְּכַמָּה פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים. **וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק"א) **דִּלְפִי זֶה בְּתְפִלָּה בִּלְבַד שַׁבָּה נִזְכָּר קְדֻשַּׁת הַיּוֹם מְקוֹם הַמִּצְוָת עֲשֵׂה**, וְהֵבִיא עוֹד רְאָיָה לָזֶה מִדְּאָמַר בְּבְרָכוֹת ל"ג עַמּוּד ב' כְּשֶׁנִּסְתַּפְּקוּ הַמְּבַדְּיל בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁיְּבַדֵּיל עַל הַכּוֹס אוֹ לֹא, וְהָשִׁיבוּ כִּי קִדּוּשָׁא, מַה קִּדּוּשָׁא אַף עַל גַּב דְּמִקַּדֵּשׁ בִּצְלוֹתָא הָדַר מְקַדֵּשׁ אַכּוֹסָא אַף הַבְדָּלָה נַמִּי אַף עַל גַּב דְּמִבַּדֵּיל בַּתְּפִלָּה הָדַר מַבְדִּיל אַכּוֹסָא. **וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שֶׁהֵבִיא דְּמִדִּבְרֵי הָר"ן** (י. ד"ה אמר רבא) בְּסוּגְיָא דִּנֵר חֲנֻכָּה וְנֵר בֵּיתוֹ **מוּכָח דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּקִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן אוֹ עַל הַפַּת הוּא דְּאוֹרַיְתָא [וְכֵן מוּכָח גַּם כֵּן בִּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א** שָׁם (כנ: ד"ה הא דאמר רבא) בְּהַאי סוּגְיָא עַיֵּן שָׁם], וְכֵן הֵבִיא שָׁם **עוֹד דְּמִדִּבְרֵי הָרא"ש** בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (פ"י סי' ה) **מוּכָח גַּם כֵּן דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּבַתְּפִלָּה בִּלְבַד אֵינוֹ יוֹצֵא בְּוַדַּאי, וְיוֹתֵר סְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּקִדּוּשׁ גְּמוּר שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה חָבָךְ גַּם כֵּן אֵין יוֹצֵא מִן הַתּוֹרָה, וְלִדְעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם** (ברא"ש) **בְּקִדּוּשׁ גְּמוּר יוֹצֵא הַמִּצְוָת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה.** [וְצָרִיךְ לְהָבִין אֵיךְ יִפָּרְנֵס הָרא"ש וְהָר"ן וְהַרַשְׁבָּ"א אֶת מַה שֶׁאָמַר הַגְּמָרָא (ברכות לג:) מַה קְּדוּשָׁא אַף עַל גַּב דְּמִקַּדֵּשׁ בִּצְלוֹתָא וְכוּ'. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָכִי קָאָמַר מַה קִּדּוּשָׁא אַף עַל גַּב שֶׁקִּדֵּשׁ בְּתְפִלָּה צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עוֹד הַפַּעַם עַל הַכּוֹס וְהֵינוּ מִדִּכְתִיב זָכוֹר וְקָיְמָא לַן זָכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן אוֹ עַל הַפַּת דְּהוּא גַּם כֵּן בִּמְקוֹם יַיִן וְאִם לְאו אֵינוֹ יוֹצֵא כְּלָל יְדֵי קִדּוּשׁ, אַף הַבְדָּלָה נַמִּי דִּתְקִין רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרַיְתָא תִּקּוּן וְעַל כֵּן אַף עַל גַּב דְּאַבְדָּלָה בִּצְלוֹתָא צָרִיךְ לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס וְאִם לְאו אֵינוֹ יוֹצֵא כְּלָל יְדֵי הַבְדָּלָה. וְלִדְעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה גַּם כֵּן נִיחָא דְּהַגְּמָרָא מַבְיָא רְאָיָה דְּבִצְלוֹתָא בִּלְבַד אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי הַבְדָּלָה. **עוֹד רְאִיתִי לְעוֹרֵר בְּדִין זֶה דְּהָא אִיתָא בְּסִפְסִחִים** קי"ז עַמּוּד ב' **אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם,** כְּתִיב הָכָא (שמות כ ח) 'זָכוֹר' וְגוּ' וּכְתִיב הָתָם (דברים טז ג) 'לְמַעַן תִּזְכֹּר' וְגוּ' [וְאֵף דִּכְבָר לַיְלָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר גַּם כֵּן יְצִיאַת מִצְרַיִם, שָׁם יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַזְכִּיר כָּל הַלַּיְלָה וְהָכָא לְעִנְיַן קִדּוּשׁ מְקַפִּיד הַכָּתוּב שֶׁיִּזְכֹּר אֶצֶל קִדּוּשׁ], וְהוּבָא מִינָּהּ זוֹ בִּרְבָנוּ חֲנַנְאֵל (שם ד"ה מתניתין) שֶׁלְּפָנֵינוּ וְגַם בְּרִי"ף (שם כו.) וְרא"ש (שם סי' לא), **וְאִם כֵּן אֵיךְ יוֹצֵא יְדֵי קִדּוּשׁ בְּתְפִלַּת לֵילָה יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּלָל** [וּבְתְפִלַּת שַׁחֲרִית רְאִיתִי בְּהַגָּהַת מָרָאָה כֹּהֵן (שם) שֶׁהֵבִיא כָּשָׁם הַבַּלְבּוּ (סי' לה) הַנָּסְחָא שֶׁזָּכַר לְמַעֲשֶׂה בְּרֹאשִׁית וְלִיצִיאַת מִצְרַיִם], וְאַף שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (ד"ה צריך שיזכיר) כָּתַב שָׁם דְּצָרִיךְ לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּצָלוֹתָא וְעַל הַכּוֹס אֲבָל בְּנוֹסַח תְּפִלָּתֵנוּ לֹא נִזְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּלָל וְאֵיךְ כָּתַב הָרַמְבַּ"ם לֹא קָשָׁה כְּלָל, דְּמַה שֶּׁאָמַר דְּיוֹצֵא בִּזְכִירַת דְּבָרִים הֵיְנוּ כְּשֶׁמְּזַכִּיר בָּהּ גַּם יְצִיאַת מִצְרַיִם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת (ל"א) [קנ"ה] וּמְשַׁמַע גַּם כֵּן דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּהוּא דְּאוֹרַיְתָא וְלֹא אִסְתַּכְּפָא בְּצָלְמָא מִדִּכְתִיב שָׁם וְזֶה בְּכְאוֹר הַמִּצְוֹת עֲשֵׂה, [אַךְ לְפָלָא מַה שֶּׁהִשְׁמִיט זֶה בְּרַמְבַּ"ם גּוּפֵיהּ וְצָרִיךְ עִיּוּן], אֲבָל עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים שֶׁהִעְתִּיקוּ דְּבָרָיו לְהַלָּכָה קָשָׁה אֵיךְ הֶעֱלִימוּ עַיִן מִזֶּה. וְשָׁמַעְתִּי שֶׁכְּשֶׁפֵּרֵשׁ מִנְחַת חִנּוּךְ [מִצְוָה ל"א סק"ו] גַּם כֵּן הִפְלִיא בָּזֶה עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם וּמַחֲמַת זֶה מַסִּיק לְהַלָּכָה דְּלֹא בְּשַׁבָּת פ"ו עַמּוּד ב' עַיֵּן שָׁם, אוֹ דְּסוֹבֵר דְּיוֹצֵא מִן הַתּוֹרָה כְּמַה שֶׁהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּתְפִלָּה, דְּהִשְׁכִּיבֵנוּ כִּנְאֻלָּה אֲרִיכְתָּא דְּמִיָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (ברכות ד:) 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת' וְגוֹ' תָּלָךְ לְהַשְׁכִּיבֵנוּ שֶׁהִיא גְּאֻלָּה אֲרִיכְתָּא, דִּי בָּזֶה מִן הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שִׁבְחוֹ שֶׁל הַיּוֹם שַׁבָּת, וְאַף שֶׁלֹּא הִזְכִּיר צְדִיק קְדֻשַּׁת הַיּוֹם וּבְרַמְבַּ"ם נִזְכַּר שַׁבָּת וְקִדּוּשׁ, זֶה הֲלֹא יְזַכִּיר תָּכָף אַחַר שֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת וּבְוַדַּאי לֹא נִגְרַע הַמִּצְוָת עֲשֵׂה בְּמַה שֶׁהִסְפִּיק בְּשֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת דְּהוּא שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּין שָׁבַת שַׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְזֶה הַנִּרְאֶה לִי לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מִפְּנֵי חֹמֶר הַקַּשְׁיָא, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא צָרִיךְ עִיּוּן דְּאוּלַי כַּוָּנַת הַגְּמָרָא שֶׁיְּזַכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַקִּדּוּשׁ לֹא תַּעֲשֶׂה אֵין חִלּוּק בֵּין זְמַן גְּרָמָא בֵּין שֶׁאֵין הַזְּמַן גְּרָמָא, כֵּן נִרְאֶה בְּהַלְכוֹת קִדּוּשׁ עַיֵּן בְּבֵיאוּר הַלָּכָה סִימָן רע"א סָעִיף ב' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם אוֹת ג'.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שַׁבָּת (הלכה א,ו) מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת **בְּדִבְרִים שֶׁנֶּאֱמַר** (שמות כ ח) 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' כְּלוֹמַר זָכְרֵהוּ זְכִירַת שֶׁבַח וְקִדּוּשׁ וְכוּ', וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁתְּהֵא זְכִירָה זוֹ עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן. וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת [בַּסֶּפֶר דַּף ל"ח (ד"ה מאי קושיא) וּבְנְזִיר דַּף ד' (ד"ה מאי היא)] דְּעַל הַיַּיִן הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) דִּלְפִי זֶה מִדְּאוֹרַיְתָא בְּקִדּוּשׁ שֶׁאוֹמֵר בַּתְּפִלָּה סַגִּי דְּקָרֵא כְּתִיב 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' וַהֲרֵי זָכַר אוֹתוֹ, וְקִדּוּשׁ בְּמָקוֹם סְעוּדָה מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בְּסִימָן רס"ט (ד"ה ונוהגין), וְהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם רְאָיָה לָזֶה מִן הַגְּמָרָא דְּיוֹצֵא מִן הַתּוֹרָה בַּתְּפִלָּה. עַל כֵּן אִם סָפֵק לוֹ אִם קִדֵּשׁ אוֹ לֹא, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְקַדֵּשׁ דִּסְפֵקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"א)]. גַּם (ג) דִּקְטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ יָכוֹל לְהוֹצִיא לְפִי זֶה אֲפִלּוּ לְגָדוֹל בְּקִדּוּשׁ אִם הַגָּדוֹל הִתְפַּלֵּל כְּבָר. וְאוּלָם יֵשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה הַרְבֵּה דְּהָא קַיְמָא לַן לְעֵיל בְּסִימָן ס' סָעִיף ד' דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה לָצֵאת בָּעֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה, וּמִסְתָּמָא אֵין מַדְּרֵךְ הָעוֹלָם לְכַוֵּן לָצֵאת אֶת הַמִּצְוֹת עֲשֵׂה דְּ'זָכוֹר' בַּתְּפִלָּה כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ יַיִן אוֹ פַּת וְיָכוֹל לְקַדֵּשׁ עֲלֵיהֶן אַחַר כָּךְ בִּבְרָכָה כַּדִּין, וְטוֹב יוֹתֵר שֶׁיֵּצֵא אָז הַמִּצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא מִשֶּׁיֵּצֵא עַתָּה וְיִהְיֶה בְּלֹא כּוֹס וְשֶׁלֹּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה, וְעוֹד כַּמָּה טְעָמִים אֲחֵרִים שֶׁיֵּשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה וְכֹמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה מיד), עַל כֵּן יֵשׁ לְמִנֹּעַ מִלְּצֵאת יְדֵי קִדּוּשׁ עַל יְדֵי קָטָן, וַאֲפִלּוּ אִם יְזַהֵר הַשּׁוֹמֵעַ לוֹמַר עִמּוֹ מִלָּה בְּמִלָּה גַּם כֵּן נָכוֹן לְמִנֹּעַ מִזֶּה, אִם לֹא שֶׁמַּנַּח לְפָנָיו גַּם כֵּן פַּת אוֹ יַיִן בְּעֵת הַקִּדּוּשׁ וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ג'. וְדַע דְּקִדּוּשׁ שֶׁל יוֹם טוֹב הוּא מִדְּרַבָּנָן וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹ כָּל דִּין קִדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת, וְאִם יוֹם טוֹב חָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד (ג) מַנִּיחוֹ לְשַׁבָּת שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה, וּבְיוֹם טוֹב יְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת:

ב (ג) **דְּאִתְקַשׁ זָכוֹר לְשָׁמוֹר.** דְּ'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' (שמות כ ח) הָאֱמוּר בַּדִּבְרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְ'שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' (דברים ה יב) הָאֱמוּר בִּדְבָרוֹת אַחֲרוֹנוֹת, שְׁנֵיהֶם בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ. וְזָכוֹר קָאֵי עַל מִצְוַת עֲשֵׂה דְּקִדּוּשׁ וְכֵנ"ל, וְשָׁמוֹר קָאֵי עַל שְׁמִירָה מִמְּלָאכָה, וּכְשֵׁם שֶׁבְּאִסּוּר מְלָאכָה בְּוַדַּאי גַּם נָשִׁים מַזְהָרוֹת, דִּבְמִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, כֵּן בְּאִסּוּר מְלָאכָה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני קידוש על היין בביתו ס"א). וְכָתַב שָׁם דַּוְקָא **אִם הַקָּטָן לֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן אֲבָל אִם הִתְפַּלֵּל אֵין יָכוֹל לְהוֹצִיא הַגָּדוֹל בְּכָל גַּוְנָא,** דְּהוּא תְּרֵי דְּרַבָּנָן וְהַגָּדוֹל הוּא חַד מִדְּרַבָּנָן. **וְהַחַיֵּי אָדָם** בְּהִלְכוֹת בְּרָכוֹת כְּלָל ה' דִּין כ"ג **חוֹלֵק עַל זֶה עַיֵּן שָׁם:** (ג) **מָגֵן אַבְרָהָם** (סק"א). **וּמִסְתַּבְרָא דְּאֲפִלּוּ אִם כְּבָר הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִכָּל מָקוֹם עִקַּרוֹ הוּא מִן הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן בִּקְרֵי מְגַדִּים שֶׁמְּפַקְפֵּק קְצָת בְּדִין הַמָּגֵן אַבְרָהָם:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֵיתַנְהוּ בִּזְכִירָה, (ד) א]וּמוֹצִיאוֹת אֶת (ג) הָאֲנָשִׁים (ה) הוֹאִיל וְחַיָּבוֹת מִן הַתּוֹרָה (ו) כְּמוֹתָם: **ג** ג]אִם אֵין יָדוֹ מַשָּׂגֶת לִקְנוֹת יַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהָכִין צָרְכֵי (ג) סְעוּדָה לִכְבוֹד הַלַּיְלָה וְלִכְבוֹד הַיּוֹם וּלְקִדּוּשׁ הַיּוֹם, (ז) * מוּטָב שֶׁיִּקְנֶה יַיִן לְקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה מִמַּה שֶּׁיִּכְיָן צָרְכֵי הַסְּעוּדָה אוֹ מִמַּה שֶּׁיִּקְנֶה

ג פְּסָחִים ק"ה (ע"א).

בַּאֵר הַיֵּטֵב

וּכְסוֹף יוֹם שִׁשִּׁי מַזָּל צֶדֶק וּמַלְאָכוֹ צדקיא"ל, וְהֵם שְׁנֵי מַלְאָכִים אֶחָד רַע וְאֶחָד טוֹב, לָכֵן יְקַדֵּשׁ בְּצֶדֶק אוֹ יַמְתִּין עַד שֶׁיַּעֲבֹר מֶמְשֶׁלֶת מַאְדִּים וְיקַדֵּשׁ. וְאִם אֵינוֹ תָּאֵב לֶאֱכֹל, יָכוֹל לְהַמְתִּין שֶׁכְּבָר זָכַר אוֹתוֹ בְּכִנּיסָתוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. רַמ"ע (שו"ת סי' ג) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"א). [וּבְסֵפֶר הַחִנּוּךְ פָּרָשַׁת יִתְרוֹ (מצוה לא) מִשְׁמַע שֶׁגָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְקַדֵּשׁ בַּבַּיִת עַד חֲשֵׁכָה]. כְּתַב הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ"ט (ה"ז) קִדּוּשׁ הַיּוֹם דְּאוֹרַיְתָא בְּלֹא יַיִן וְגָבְנַן תַּקָּנוּ עַל הַיַּיִן וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּסֵכָה דַף ל"ח (ד"ה מאי קושיא). וְלִי נִרְאֶה דְּמִדְּאוֹרַיְתָא בְּקִדּוּשׁ שֶׁאוֹמֵר בַּתְּפִלָּה סַגִּי, וְקִדּוּשׁ בְּמָקוֹם סְעוּדָה רַבָּנַן תַּקָּנוּהוּ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּעֲשָׂה דְּזָכוֹר גַּם נָשִׁים מְצֻוּוֹת, (ד) וּפְשׁוּט דְּקָטָן אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָאִשָּׁה דְּלֹא אָתֵי דְּרַבָּנַן וּמַפִּיק דְּאוֹרַיְתָא, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בֶּן שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה חֶיְשִׁינַן שֶׁמָּא לֹא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, דִּבְמִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא לֹא סָמְכִינַן אַחֲזָקָה דְּמַכִּיּנִין שֶׁהִגִּיעַ לְכָלַל שָׁנִים הִגִּיעַ לְכָלַל סִימָנֵי שְׂעָרוֹת (ה) עַד שֶׁיִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּחשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן ל"ה (ס"א), וְלָכֵן תְּקַדֵּשׁ הָאִשָּׁה לְעַצְמָהּ וְאִם אֵינָהּ יוֹדַעַת לְקַדֵּשׁ בְּעַצְמָהּ תֹּאמַר עִמּוֹ מִלָּה בְּמִלָּה מֵראשׁוֹ וְעַד סוֹפוֹ וְלֹא תְּכַוֵּן לָצֵאת בְּקִדּוּשׁוֹ, (ו) וּבְאֹפֶן זֶה כֵּיוָן שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת הַקִּדּוּשׁ בְּעַצְמָהּ נָכוֹן שֶׁיְּהֵא פַּת אוֹ יַיִן מֻנָּח גַּם לְפָנֶיהָ בְּעֵת הַקִּדּוּשׁ וְלֹא תִּסְמֹךְ עַל מַה שֶּׁהַנֵּעַר אוֹחֵז הַכּוֹס אוֹ הַפַּת בְּיָדוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ יוֹצֵאת בְּקִדּוּשׁ שֶׁלּוֹ, וְעֻצָּה זוֹ מוֹעִילָה אֲפִלּוּ אִם הוּא קָטָן בְּיוֹתֵר. וְכָל זֶה בְּשֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלָה הָאִשָּׁה תְּפִלַּת עַרְבִית (ז) אֲבָל אִם הִתְפַּלְּלָה דְּלַדַּעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם הַנַּ"ל (סק"א) כְּבָר יָצְאָה יְדֵי קִדּוּשׁ דְּאוֹרַיְתָא, בָּזֶה יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל נַעַר בֶּן שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁיּוֹצִיאָהּ אַחַר כָּךְ בְּקִדּוּשׁ דְּהַיְנוּ שֶׁיְּכַוֵּן לְהוֹצִיאָהּ. כָּתַב בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) שְׁנֵי אֲנָשִׁים אִם רוֹצִים לְהוֹצִיא בְּנֵי בֵּיתָם לֹא יְקַדְּשׁוּ כְּאֶחָד, דְּתֵרֵי קָלֵי לֹא מְשַׁתְּמְעִי: **(ד) וּמוֹצִיאוֹת אֶת הָאֲנָשִׁים.** וְכֵן הִסְכִּימוּ (מ) הַשּׁ"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְהַגְּרָ"א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא תּוֹצִיא אִשָּׁה אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם מִבְּנֵי בֵּיתָהּ דְּזִילָא מִלְּתָא [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וְדַרְךְ הַחַיִּים (דיני קידוש על היין בביתו ס"ג)]: **(ה) הוֹאִיל וְחַיָּבוֹת וְכוּ'.** וְלָכֵן (ט) יְכוֹלָה לְהוֹצִיא אֲפִלּוּ הִיא כְּבָר יָצְאַת יְדֵי קִדּוּשׁ וּכְמוֹ בְּאִישׁ לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ג סָעִיף ד' דִּלְעִנְיַן קִדּוּשׁ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים שָׁוִין. וְדַע דְּכָשֶׁאָחַד מוֹצִיא לַחֲבֵרוֹ יְדֵי קִדּוּשׁ צָרִיךְ לְכַוֵּן לְהוֹצִיאוֹ וְהַשּׁוֹמֵעַ צָרִיךְ לְכַוֵּן לָצֵאת, לָכֵן מַהֲנָכוֹן שֶׁיְּזַכִּיר בַּעַל הַבַּיִת לִבְנֵי בֵּיתוֹ שֶׁיְּכַוְּנוּ לָצֵאת. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ל' מַה שֶּׁנִּכְתֹּב שָׁם: **(ו) כְּמוֹתָם.** אַף לְעִנְיַן זְמַן יֵשׁ חִלּוּק, דְּבְאִישׁ זְמַן חִיּוּבוֹ מִן הַתּוֹרָה כְּשֶׁהוּא בֶּן שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה, (י) וּבְאִשָּׁה כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה דְּאָז הִיא מִתְחַיֶּבֶת בְּכָל הַמִּצְוֹת: **ג (ז) מוּטָב שֶׁיִּקְנֶה וְכוּ'.** דְּקִדּוּשׁ הוּא מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא וּלְהָכִין צָרְכֵי סְעוּדָה הוּא מִצְוַת עֲנֵג מִדִּבְרֵי קַבָּלָה וּכְדִכְתִיב (ישעיה נח יג) 'וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג'. וְאַף עַל גַּב דְּהַמִּצְוָת עֲשֵׂה שֶׁל זָכוֹר נוֹכֵל לְקַיְּמָם בִּזְכִירַת דְּבָרִים סוֹפְרִים וְכַנַּ"ל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב', אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן דְּעִקַּר קִדּוּשׁ הוּא מִן הַתּוֹרָה גַּם יַיִן שֶׁלּוֹ קוֹדֵם לַכֹּל. וְהִסְכִּימוּ (מ) הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּת לְצָרְכָּהּ הַלַּיְלָה וּלְצָרְכָּהּ הַיּוֹם, אֲבָל כְּשֶׁאֵין לוֹ פַּת מוּטָב שֶׁיִּקְנֶה לוֹ פַּת וְיקַדֵּשׁ עֲלֶיהָ דְּהָא חָיֵב לֶאֱכֹל פַּת בַּלַּיְלָה וְכֵן לָמָחָר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְאִם יֵשׁ לוֹ לְקִדּוּשׁ לַיְלָה וְאֵין לוֹ לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וְלִכְבוֹד הַיּוֹם, אַף דְּמִסְתַּבֵּר דִּכְבוֹד הַיּוֹם עָדִיף מִקִּדּוּשׁ הַיּוֹם, ב]מִכָּל מָקוֹם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ד) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. **וְעַיֵּן בְּדִגּוּל מֶרְכָּבָה דְּאִם הָאִשָּׁה בְּעֵת הִתְפַּלְּלָה דְּחִיּוּבָהּ הוּא לֹא הָוֵי רַק מִדְּרַבָּנַן יָכוֹל הַקָּטָן שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל לְהוֹצִיאָהּ, וְאִם הִתְפַּלֵּל דְּהוּא הָוֵי תְּרֵי דְּרַבָּנַן אֲצֶל הַקָּטָן תְּלֵיָא בְּקִלּוּגְתָּא עַיֵּן שָׁם.** וְאוּלָם דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת (סק"ג) **לְהַחְמִיר אַף שֶׁכְּבָר הִתְפַּלְּלָה וְהַקָּטָן לֹא הִתְפַּלֵּל, דְּמִי יוֹדֵעַ אִם הָאִשָּׁה כַּוְּנָה לָצֵאת בִּתְפִלָּה יְדֵי קִדּוּשׁ: (ס) לְאוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא כָּל שֵׁשׁ רְבִיעִי שֶׁעַר בִּזְקָנוֹ** [חֶשֶׁן מִשְׁפָּט (סי' לה סמ"ע סק"ז)]: **(ו)** עַיֵּן בְּאוּר הַלָּכָה (ד"ה דאיתקש): **(ז)** דְּהָוֵי סְפֵק סְפֵקָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּבֵאוּר הַלָּכָה (סוף ד"ה מיד) עַיֵּן שָׁם: **(ט)** וּדְלֹא כְּרַשַׁ"ל (בהגהותיו לטור) וּבֵ"ח (ס"ב) שֶׁמַּחְמִירִין בָּזֶה: **(ט)** עַיֵּן בְּקְרִי מְגָדִים בְּפָתִיחָה (פתיחה כוללת ח"ב אות טז) שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה דְּאוּלַי אִשָּׁה אַף

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ו) כתב שלכתחילה אין להורות כן לשואל הלכה למעשה, שלא יבאו לזלזל במצוות. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ח) כתב: צרכי סעודה שלכבוד היום קודמים לקידוש היום ולצרכי סעודה שלכבוד הלילה [וראה ביה"ל (ד"ה מוטב בסופו) שנקט שאולי הכוונה פת עם כסא דהרסנא. ולפ"ז אין הכרח שנחלק עם הרב]. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ח) כתב שאף לחם משנה קודם ליין [ועיין בקרא סק"ב טעמו].

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah